BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr. 321. Wilno, dnia 24 września 1930 roku.

Treść numeru:

-----oooOooo-----

§

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"L i e t u v o s A i d a s" o s u k c e s i e L i t w y w R a d z i e L i g i N a r o d ó w.

"Lietuvos Aidas" Nr.214 z dn.18.IX.1930 r. Art.p.t."Nasza sprawa w Genewie". Streszczenie:

Przy opracowywaniu raportu, komisja tranzytowa brała pod uwagę głównie techniczną stronę całego zagadnienia. Tymczasem Litwa jest zdania, iż kwestja tranzytu przez Litwę ma charakter wybitnie polityczny i rozwiązanie jej jest utrudnione z powodu stosunków polityczych między Litwą a Polską po zagarnięciu Wilna przez tę ostatnią. W sprawie tranzytowej Polsce nie chodzi o interesy handlowe. Polska nie może liczyć na tranzyt z Rosji, gdyż Rosja posiada obecnie inne drogi handlowe. O tem zaś, aby Polska chciała popierać specjalnie Kłajpedę na niekorzyść Gdyni, również trudno pomyśleć. Polacy poprostu pod przykrywką interesów gospodarczych chcieli osiągnąć pożądany sukces polityczny i uregulowanie obecnego stanu rzeczy między Litwą a Polską.

Polacy w Genewie dokładali wszelkich starań, poruszyli wszystkie sprężyny, aby osiągnąć pomyślny dla siebie wyroj w sprawie tranzytowej.

Jednak po wszczęciu przez rząd litewski w Radzie Ligi Narodów sprawy o zajściach na linji administracyjnej, kwestja tranzytowa nabrała ponownie charakteru politycznego. W sprawie zajść na linji administracyjnej Rada zaleciła podjęcie bezpośrednich rokowań między obu krajami, przytem Polska winna opracować konkretny program narad .

Co się tyczy sprawy tranzytowej, to sprawozdawca jej, po zrozumieniu całej doniosłości zagadnienia, zaproponował odroczenie rozważenia tej sprawy.

Rada Ligi Narodów przez poparcie propozycji sprawozdawcy wyraźnie wskazała, iż Genewa rozumie faktyczny stan sprawy i uważa, iż sprawa tranzytu znajduje się na płaszczyźnie politycznej. Odroczenie sprawy znamienne jest i przez to, że wskazało ono Polakom, iż nie mogą oni nawet marzyć o ulegalizowaniu obecnego stanu rzeczy. W czasie obecnej sesji Polacy nic nie uzyskali, ujrzeli tylko, iż ich zakusy na otkają zdecydowaną obronę ze strony Litwy. Rada swą decyzją wykazała, iż uznaje to stanowisko Litwy.-

Z a p r o s z e n i e L i t w y n a k o n f e r e n c j ę a g r a r n ą . Według wiadomości, otrzymanych w Kownie z Genewy, bawiący tam litewski minister spraw zagranicznych otrzymał oficjalne zaproszenie Litwy na drugą konferencję agrarną, która się odbędzie w Bukareszcie.-

T u r e c k o - l i t e w s k i t r a k t a t p r z y j a ź n i . Podpisany został w Moskwie przez ambasadora tureckiego Husein-Raghi-Bey'a i posła litewskiego Bałtruszajtisa turecko-litewski traktat przyjaźni.-

W y m i a n a w i ę ź n i ó w p o l i t y c z n y c h m i ę d z y P o l s k ą a L i t w ą . Według krążących w Kownie pogłosek, na skutek starań, poczynionych przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż u rządu litewskiego w sprawie wymiany więźniów między Polską a Litwą, w pierwszych dniach października na odcinku granicznym Orany, ewentualnie koło Zawias odbędzie się wstępna konferencja polsko-litewska, której zadaniem będzie omówienie sprawy wymiany więźniów między obu państwami.-

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Lietuvos Aidas" o sukcesie Litwy w Radzie Ligi Narodów.

"Lietuvos Aidas" Nr.216 z dn.18.IX.1930 r. Art.p.t. "Nasza sprawa w Genewie". Streszczenie:

Przy opracowywaniu reportu, komisja tranzytowa brała pod uwagę zdanie tamtejszej strony całego zagadnienia. Tymczasem Litwa jest zdania, iż kwestja tranzytu przez Litwę ma charakter wyłącznie polityczny i rozwiązanie jej jest uzależnione z powodu stanu nienormalnych stosunków między Litwą a Polską, po zagarnięciu Wilna przez tę ostatnią. W kwestji tranzytowej Polsce nie chodzi o interesy handlowe. Polska nie może liczyć na tranzyt z Rosji, gdyż Rosja posiada obecnie inne drogi handlowe. O tem zaś, aby Polska chciała eksploatować specjalnie Niemen na [illegible] drzewa, również trudno mówić. Polacy pod pozorem ochrony interesów gospodarczych chcieliby osiągnąć poza tem sukces polityczny i uregulowanie obecnego stanu rzeczy między Litwą a Polską.

Polacy w Genewie dokładali wszelkich starań, poruszyli wszystkie sprężyny, aby osiągnąć pomyślny dla siebie wyrok w sprawie tranzytowej.

Jednak po wszczęciu przez rząd litewski w Radzie Ligi Narodów sprawy o zajściach na linji administracyjnej, kwestja tranzytowa nabrała zupełnie charakteru politycznego. W sprawie zajść na linji administracyjnej Rada zaleciła podjęcie bezpośrednich rokowań między obu krajami, przytem Polska winna opracować konkretny projekt naprawy.

[illegible] sprawy tranzytowej, to zrozumiałe jest, że w zrozumieniu całej doniosłości zagadnienia, zarezerwowała odroczenie rozpatrzenia tej sprawy.

Rada Ligi Narodów przez poparcie propozycji sprawozdawcy wyraźnie wskazała, iż Genewa rozumie faktyczny stan sprawy i uważa, iż sprawa tranzytu zahacza się o płaszczyznę polityczną. Odroczenie sprawy zasadnicze jest i przez to, że wskazało ono Polakom, iż nie mogą od razu natrzeć o uniemożliwieniu obecnego stanu rzeczy. W Genewie obecnej sesji Polacy nic nie uzyskali, ujrzeli tylko, iż tam natrafili na stałą odpowiednią obronę ze strony Litwy. Sama zaś decyzja Rady wykazała, iż uznaje ona stanowisko Litwy.-

Zaproszenie Litwy na konferencję rolniczą. Według wiadomości, otrzymanych w Kownie z Genewy, onegdaj tamtejszy litewski minister spraw zagranicznych otrzymał oficjalne zaproszenie Litwy na drugą konferencję agrarną, która się odbędzie w Bukareszcie.-

Turnee litewskich artystów w Prusiech. Podkreślony sukces w [illegible], przez [illegible] litewskiego [illegible] litewsko-[illegible] przyjęcia.-

Wymiana więźniów politycznych między Polską a Litwą. Według wiadomości w Kownie, wczoraj [illegible], przez [illegible], [illegible] między Polską a Litwą, w [illegible] na [illegible] granicznym [illegible] [illegible] odbędzie się wstępna konferencja [illegible] której [illegible] będzie omówienie sprawy wymiany więźniów między [illegible].-

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

L i t e w s k i m i n i s t e r r o l n i c t w a w s p r a w i e r o l n i c t w a.

Dnia 18-go b.m. litewski minister rolnictwa p.J.Aleksa przyjął przedstawicieli prasy, których poinformował o stanie tegorocznego urodzaju i innych sprawach gospodarstwa rolnego.

O konkretnych wynikach tegorocznego urodzaju narazie trudno powiedzieć, gdyż jeszcze nie wszystkie płody rolne są zebrane, względnie wymłócone. Porównanie urodzaju teraźniejszego z przedwojennym również napotyka na pewne trudności, a to ze względu na brak ścisłych danych statystycznych urodzajów przedwojennych. Ogólnie biorąc, tegoroczny urodzaj żyta przewyższa zeszłoroczny o 1,330 tys. centnarów i wynosi około 12,5 milj.cent. Naogół urodzaj żyta w tym roku jest dobry, jednak jest ono mniej omłotne w porównaniu do roku zeszłego. Uwzględniając poszczególne miejscowości, urodzaj był lepszy w powiatach północnych, niż południowych.

Obszar zasianej pszenicy w roku bieżącym był o 30.000 ha większy i urodzaj jej wynosi 5.750 tys. cent., w tem pszenicy zimowej 4,5 milj.cent. i letniej 1,25 milj.cent. Omłotność pszenicy w roku bieżącym jest lepsza, niż żyta.

Jęczmień w roku bieżącym zajmuje mniejwięcej taki sam obszar, jak i w roku ubiegłym, urodzaj jednak jego w roku bieżącym nie dopisał, gdyż zebrano jedynie 4.350 tys. centn., czyli o 1 milj. centn. mniej, niż w roku ubiegłym /w roku ubiegłym - 5.350 tys./.

Urodzaj owsa również jest gorszy, niż w roku ubiegłym i wynosi 7.700 tys.centn., podczas gdy w roku ubiegłym wynosił 8 miljonów z górą.

Zbiór grochu w roku bieżącym przedstawia się nieźle. Naogół urodzaj z 1 ha wyniósł może mniej niż w roku ubiegłym, jednak ogólny obszar, zasiany grochem jest w roku bieżącym większy, co kompensuje, a nawet pokrywa zbiór zeszłoroczny.

Niezły również jest urodzaj ziemniaków, szkodzą im jednak obecnie obfite deszcze, tak że nawet w miejscowościach niżej położonych, a posiadających glębę ciężką, zaczynają one gnić. Zjawisko to może szkodliwie odbić się na całym zborze ziemniaków.

Urodzaj buraków jest wyżej niż średni i przewyższa urodzaj zeszłoroczny.

Dobrze przedstawiają się zbiory koniczyny i siana, które są większe, niż w roku ubiegłym.

Urodzaj lnu w roku bieżącym jest dobry. Zwłaszcza niezły len wypadł na Żmudzi, natomiast w Suwalszczyźnie gorzej. Nie wpływa to jednak ujemnie na ogólny zbiór lnu, ponieważ Suwalszczyzna niewiele go siała.

Przechodząc w dalszym ciągu do sprawy zużycia płodów rolnych, minister Aleksa zaznaczył, iż takowe znacznie wzrosło. Rolnicy litewscy zrozumieli, iż wobec obecnych niskich cen zboża gospodarka zbożowa nie popłaca i trzeba przejść na gospodarkę hodowlaną, lub też połączyć uprawę zboża i hodowlę. W roku bieżącym wielu rolników przeszło już na ten rodzaj gospodarki, wobec czego użycie zboża i innych płodów rolnych jest większe i racjonalniejsze. Zwłaszcza dużo na opas zużywa się roślin okopowych, jak również jęczmienia i częściowo owsa. Gorzej przedstawia się sprawa z żytem, które przeznacza się głównie na chleb, a więc całkowity urodzaj nie może być skonsumowany, dlatego na rynku odczuwa się nadmiar żyta.

Wywóz nierogacizny w roku bieżącym wzrósł prawie 2 i pół razy w porównaniu z rokiem ubiegłym. Obecnie coraz więcej hoduje się świnie na bekony i prawie 80 % świń na sprzedaż stanowią bekony. Stosunkowo najmniej bekonów hoduje się w powiecie Olickim i w okolicach linji administracyjnej.

Pomyślnie przedstawia się eksport masła. Jak wiadomo, najwięcej masła wywozi centrala mleczarska Pienocentras. Obecnie eksport jej wzrósł więcej niż dwukrotnie /o 110 % więcej niż w roku ubiegłym,

II. [illegible]

L i t e w s k i   m i n i s t e r   r o l n i c t w a   o   [illegible] [illegible]

Dnia 15-go b.m. litewski minister rolnictwa p. J. Aleksa przyjął przedstawicieli prasy, [illegible] tegorocznego urodzaju i innych sprawach gospodarstwa rolnego.

O konkretnych wynikach tegorocznego urodzaju narazie trudno [illegible], gdyż jeszcze nie wszystkie zboże [illegible] względnie wymłócone. [illegible] jednak [illegible] a to [illegible] danych statystycznych, [illegible]. Ogólnie [illegible] urodzaj [illegible] wynosi około 12,5 mil. cent. [illegible] urodzaj [illegible] jest dość, jednak jest ono mniej [illegible] w porównaniu do roku zeszłego. [illegible] urodzaj był [illegible] w porównaniu [illegible].

[illegible] ogólnej [illegible] w roku bieżącym [illegible] 2.700 tys. [illegible], w tem [illegible] 1,25 mil. cent. [illegible] niż żyta.

[illegible] w roku bieżącym zajmuje [illegible] tak [illegible], jak i w roku ubiegłym, urodzaj jednak jego w roku bieżącym nie dopisał, gdyż zebrano jedynie 4.350 tys. centn., czyli o 1 mil. centn. mniej niż w roku ubiegłym /w roku ubiegłym - 5.350 t.c./. [illegible] jest [illegible], niż w roku ubiegłym i [illegible] 2.700 tys. centn., podczas gdy w roku ubiegłym wynosiło 3 miljony [illegible].

[illegible] w roku bieżącym [illegible] się [illegible] [illegible] jest w roku [illegible], [illegible] a [illegible] zbiór [illegible].

[illegible] jest urodzaj [illegible], [illegible] tak że [illegible] na [illegible].

[illegible] jest większy niż [illegible].

[illegible] chlebów [illegible], który [illegible].

[illegible] w roku bieżącym jest dobry. [illegible] w [illegible], [illegible] na [illegible], [illegible].

[illegible] do sprawy [illegible], [illegible] [illegible]. W roku [illegible] na [illegible] [illegible].

[illegible] w roku bieżącym [illegible] [illegible] 30 % [illegible] [illegible].

[illegible] przedstawia się [illegible], jak [illegible] więcej [illegible]. Obecnie [illegible] więcej niż dwukrotnie /o 110 %/ więcej niż w roku [illegible].

Ceny bekonów są przez rząd ustalone, masła zaś nie. Masło I gatunku wywozi się głównie do Anglji. Ceny masła, mimo częste wahania, są stosunkowo dobre /w ostatnim czasie np. Pienocentras za 1 klg. I gatunku płacił 5 lt.90 ct./. Ostatnio otrzymano z Hagi wiadomość, iż masło znowu staniało o 10 ct. na 1 klg.

Z powodu nadmiaru żyta na naszym rynku cena jego jest bardzo niska i wobec tego żyto jest tańsze, niż jęczmień lub owies. W poszczególnych ośrodkach płacą za żyto 7, 8 i 9 lt., zależnie od powiatu i gatunku żyta.

Cena pszenicy również spadła dosyć znacznie, jednak będzie się dążyło, aby cena ta nie wynosiła mniej niż 17 lt. za cent.

Młyny obecnie są przeładowane. Ceny zboża są niskie, natomiast mąki i chleba stosunkowo wysokie, więc młynarze ciągną z tego spore zyski. Wogóle prawie wszystkie młyny w Litwie są w ręku ludzi, którzy nie są zainteresowani w utrzymaniu wysokich cen zboża. Reforma rolna, odbierając od ziemian młyny, miała na celu przekazać je w ręce ludzi, bliżej związanych z ogółem drobnych rolników, jednak cel ten nie został osiągnięty. Dla uregulowania tej nienormalnej sytuacji będą podjęte pewne zarządzenia. Naturalnie, nie jest to kwestja kilku miesięcy. Między innemi, w końcu roku przyszłego stanie w Kownie olbrzymia mechaniczna piekarnia, która zaopatrzy w chleb więcej niż trzecią część mieszkańców Kowna. Miejsce pod budowę jest już upatrzone i pewne przygotowania już uskuteczniono.

W sprawie rokowań handlowych z Łotwą minister Aleksa zaznaczył, iż Łotwa wiele miljonów łoży na ustabilizowanie cen zboża. Sprawa ta jednak wymaga dużo pieniędzy, które Łotwa czerpie narazie z resursów leśnych. Jak wiadomo, Łotwa ma 1½ raza więcej lasów, a nadto Łotwa rąbie 2-letnią normę lasu /Litwa rąbie roczną/, więc tymczasem może osiągnąć swe zamierzenia. Jest to jednak bardzo trudne i kosztowne przedsięwzięcie, więc Litwa nie pójdzie w tym kierunku tak daleko, jak Łotwa i Niemcy.

W dalszym ciągu minister poruszył sprawę światowego kryzysu w rolnictwie. Ceny wszystkich produktów, jednych mniej, drugich więcej, stale spadają. Wogóle wytwarza się taka sytuacja, jaka była w czasie światowego kryzysu w wieku XIX-ym. Wówczas kryzys został wywołany dzięki powstaniu kolei żelaznej oraz nowym możliwościom transportowym, a przez to ściągnięciu na rynek światowy nowych państw; dzisiejszy natomiast kryzys został wywołany dzięki mechanizacji i postępom w dziedzinie rolnictwa. W Stanach Zjednoczonych np. daje się zauważyć ucieczka farmerów do miast. Ekonomiści amerykańscy starają się to wytłumaczyć zbędnością ich w pracy na roli, którą dzięki postępom w dziedzinie rolnictwa mogą obecnie z łatwością uprawić pozostali na wsi rolnicy.

W końcu minister Aleksa odpowiedział na zapytanie jednego z przedstawicieli pism o stanie rokowań z Rosją sowiecką w sprawie zakupu świń. Rosja zamierza nabyć w Litwie około 6 - 7 tys. świń do swoich "sowchozów". Ceny, proponowane przez nią, są dosyć wysokie.-

R o z b u d o w a n a L i t w i e w c i ą g u o ś m i u l a t o s t a t n i c h . W ciągu 8 lat ostatnich, to znaczy od 1922 do 1929 r. włącznie, rozbudowa na Litwie wyraziła się cyfrą 133.417 budynków. Większość z nich - są to budynki niemieszkalne /75.099/. Natomiast budynki mieszkalne wyrażają się cyfrą 56.219. Niezależnie od tego powstało w tym czasie 105 domów modlitwy, 415 budynków publicznych i 1.579 zakładów przemysłowych. Na prowincji wzniesiono 5,4 razy budynków więcej, niż w miastach /110.924/. Pod względem rozbudowy miast na pierwszem miejscu stoi Kowno. Przed wojną w Kownie było zaledwie 1.584 budynki, zaś po wojnie, od 1918 do 1929 r. wzniesiono 4.149 budynków. Miasto wzrosło więc dwa i pół razy. Na drugiem miejscu stoją Szawle, gdzie wzniesiono w ciągu 8 lat 1.823 budynki. Dalej - Poniewież /1.617 budynków/, Wiłkomierz /371 budynków/ Kłajpeda /360 budynków/, Marjampol /144/. W sześciu tych miastach, liczących ponad 10.000 mieszkańców, wzniesiono ogółem 4.695 budynków mieszkalnych, 3.070 niemieszkalnych i t.d., ogółem 8.397 budynków.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

D o k o ł a a r e s z t o w a n i a b y ł e g o p o s ł a B u d z y ń s k i e g o . W dniu 18 września aresztowano, jak wiadomo, byłego posła na sejm litewski frakcji polskiej i prezesa towarzystwa oświatowego "Pochodnia", p.Budzyńskiego, w jego własnym majątku. Aresztowanie było niespodzianką. Jako powód, wymienił "Idische Stimme" oskarżenie p.Budzyńskiego o szpiegostwo na rzecz Polski. W kilka dni po aresztowaniu, p.Budzyńskiego zwolniono. Powody aresztowania w dalszym ciągu są niewyjaśnione. Prawdopodobnie miało się tu do czynienia z czyjąś denuncjacją, która wprowadziła litewskie władze policyjne w błąd.-

W i e l k i e m a n e w r y a r m j i l i t e w s k i e j . Litewski sztab generalny wyznaczył na d. 25 b.m. wielkie manewry armji litewskiej. Manewry te odbędą się w rejonach Olickim i Orańskim. Została na nie zaproszona specjalna delegacja wojskowa z Królewca w osobach pułk. von Kocha i kpt. Almendigera oraz wszyscy zagraniczni attachés wojenni. Manewry zakończą się dnia 28 września.-

P o g ł o s k i o w o j n i e w K o w n i e . W związku ze zwycięstwem faszystów niemieckich w wyborach, w Kownie obiegają pogłoski o zbliżającej się wojnie.-

P r o g r a m z j a z d u t a u t i n i n k ó w . Zjazd narodowców, który, jak wiadomo, ma się odbyć w drugiej połowie października, rozważy nowy program partji. Pozatem zjazd wysłucha sprawozdań o obecnej sytuacji w kraju w dziedzinie politycznej i gospodarczej oraz rozważy szereg kwestyj organizacyjnych.-

S ą d n a d w i n n y m i a n t y p o l s k i c h e k s c e s ó w . W najbliższych dniach w uniwersytecie kowieńskim odbędzie się sąd nad 13 studentami, oskarżonymi o udział w antypolskich wystąpieniach. Bronić oskarżonych będzie docent Stankiewicz.-

M e m o r a n d u m l u d o w c ó w . Jak podaje "Idische Stimme", centralny komitet partji ludowców wręczył prezydentowi Smetonie memorandum, poświęcone bieżącym sprawom politycznym. W memorandum będzie wskazane, że rezolucja Ligi Narodów z dnia 28 grudnia nie została jeszcze przeprowadzona w życie, że układy z niektóremi państwami zagranicznemi, w szczególności z Niemcami, nie dają żadnych korzyści, że konkordat z Watykanem nie jest pomyślny dla Litwy, że Litwa ponosi wielkie straty z powodu sowieckiego dumpingu i t.d.

W dziedzinie polityki wewnętrznej w memorandum zostanie zaznaczone, iż polityczne położenie kraju nie zostało jeszcze ustabilizowane, sejm nie zwołany, stan wojny nie zniesiony, kwestja szkolna nierozstrzygnięta i t.d.-

N o w e s t r o n n i c t w o . W tych dniach w Kłajpedzie zostało utworzone stronnictwo pod nazwą "Kłajpedzka partja gospodarcza" /Memelländische Wirtschafspartei/. Na czele stronnictwa stoi przemysłowiec konsul Falk.

Na zgromadzeniu ziemian oraz właścicieli domów, uchwalono jednogłośnie połączyć się w wyborach do sejmiku z nowem stronnictwem gospodarczem.-

P i e r w s z y p o b ó r r e k r u t ó w w K ł a j p e d z i e . Dnia 16-go b.m. w kraju Kłajpedzkim rozpoczął się pierwszy pobór rekrutów. Pobór potrwa do 17-go października.-

[illegible] W lipcu i wrześniu aresztowano, [illegible] literatów [illegible]

[illegible] w dniu 28 b.m. [illegible]

[illegible] w [illegible]

[illegible] program partii [illegible]

[illegible] 15 studentów [illegible]

[illegible] wojny nie zaniesiono [illegible]

[illegible] W tych dniach w [illegible]

[illegible] Dnia 10-go b.m. [illegible] Pobór potrwa do 17-go października.

VII. K Ł A J P E D A .

Odpowiedź gubernatora kraju Kłajpedzkiego na skargę Landwirtschaftspartei.

W "Wiadomościach Urzędowych" kraju Kłajpedzkiego w ostatnich dniach została ogłoszona ustawa o wyborach do sejmiku oraz postanowienia najwyższej komisji wyborczej.

Po ogłoszeniu tych uchwał, "Memeler Dampfboot" zamieścił skargę, podpisaną przez prezesa stronnictwa Landwirtschaftspartei p. Conrada, która została wręczona gubernatorowi kraju Kłajpedzkiego z prośbą o przesłanie jej prezydentowi państwa. W skardze wyrażony był prostest przeciwko podwyższeniu wieku wyborców oraz posłów, przeciwko składowi okręgowych komisyj wyborczych oraz kompetencji ich prezesów przy układaniu list wyborczych, przeciwko uczestniczeniu w wyborach tych mieszkańców kraju Kłajpedzkiego, którzy nie posiadają jeszcze charakteru mieszkańców kłajpedzkich, lecz mogą te cechy uzyskać, oraz przeciwko zmianie całego szeregu paragrafów ustawy wyborczej.

Na powyższą skargę gubernator kraju Kłajpedzkiego w ubiegłą sobotę nadesłał następującą odpowiedź:

"Panu Prezesowi stronnictwa Memelländische Landwirtschaftspartei.

Pańska skarga w sprawie ogłoszonej ustawy o wyborach w kraju Kłajpedzkim ze względów formalnych nie może być przesłana prezydentowi państwa ze względu na ton pisma oraz na to, iż niema takiej ustawy, która wogóle zezwalałaby stronnictwom przesyłać prezydentowi państwa skargi lub protesty z powodu ustaw przyjętych i ogłoszonych według przewidzianego trybu.

Zasadniczo zaś, jakkolwiek nie mam nic do powiedzenia o Pańskiej skardze, jednak, aby nie wprowadzać w błąd społeczeństwa, któremu Pan zakomunikował za pośrednictwem prasy treść swego pisma, oświadczam, co następuje:

1. Wiek wyborców oraz posłów do sejmiku ustalono tak, jak tego wymaga § 26 Konstytucji Państwa, która zmienia ustawę wyborczą w Litwie. Zmiana ta tyczy się wszystkich mieszkańców bez względu na przynależność ich do jakiegobądź stronnictwa.

2. § 17 pozostaje nadal zasadniczo bez zmiany. Uzupełniony został tylko wyjaśnieniem, iż przedstawiciele stronnictw i ugrupowań wchodzą do komisyj okręgowych z głosem doradczym.

3. Zupełnie słusznem jest, iż według nowej ustawy wyborczej ludzie, mianowani z grona władz miejscowych, nie zaś same stronnictwa, zorganizują i przeprowadzą wybory.

4. Co się tyczy składu komisyj okręgowych, to niema takiej ustawy, któraby nakazywała przy tworzeniu takich komisyj branie pod uwagę układu stronnictw w byłym sejmiku. Oprócz tego niezrozumiałem jest, o jakich większościach i mniejszościach Pan mówi. Opieka nad mniejszościami kraju Kłajpedzkiego zagwarantowana jest w § 11 konwencji kłajpedzkiej.

5. Również słusznem jest, iż tylko prezesi komisyj okręgowych, nie zaś kto inny, będą mieli obowiązek kontrolowania oraz udzielania wskazówek przy układaniu samorządowych list wyborczych.

6. Prawo mieszkańca kraju Kłajpedzkiego uzyskuje sama zainteresowana osoba, czyli jest to prawo osobiste, niezależne od czyjejbądź chęci.

Obawa pańska, iż zainteresowani prezesi komisyj mogą przeprowadzić przy sporządzaniu list wyborczych osoby, niemające prawa głosowania, jest przedwczesna i oprócz przypuszczeń, nie ma żadnego poważnego uzasadnienia. Odwrotnie, praktyka poprzednich wyborów wykazała, iż listy, wyborcze, sporządzone bez odpowiedniej kontroli, posiadały pewne braki, z powodu których nawet same wybory wypadło odroczyć. Wreszcie § 24. nikomu nie wzbrania w określonym czasie podać oświadczenie o nieprawnem utworzeniu listy wyborczej.-